

Protokół

czternastego posiedzenia, drugiej sesji, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 15. Września 1868. r.

Początek posiedzenia o 10. minut 40 przed południem.

Obecni: Książę Marszałek.

Sekretarze: Barewicz, Szujski, St. Tarnowski, Pfeiffer.

Posłów z początku posiedzenia 90, w ciągu posiedzenia 113.

Ze strony Rządu: radca Namiestnictwa Bartmański.

Sekretarz Tarnowski odczytuje protokół 13go posiedzenia. Zgromadzenie przyjmuje takowy bez uwagi.

Sekretarz Tarnowski czyta dalszy ciąg spisu petycyj wniesionych do 15. września.

Na wniosek posła Miera Izba odseła petycję lwowskiej Izby handlowo-przemysłowej (L. 197.), o zaliczkę 10.000 złr. dla urządzenia we Lwowie wystawy przemysłowej, do komisji budżetowej

Sekretarz Tarnowski czyta wniosek podpisany przez posła Czerkawskiego i 17 posłów, treści:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Art. I. Językiem wykładowym w akademii technicznej lwowskiej jest język polski.

Art. II. Powyższe postanowienie wchodzi z dniem 1. października 1869. w wykonanie.

Dalej wniosek naglący, podpisany przez posła Adama Potockiego i 22. posłów, treści.

„Ze względu na uznaną potrzebę korzystnego wpłynięcia na rozszerzenie oświaty ludowej, która nietylko pojedyncze gminy, ale i kraj cały obchodzi, ze względu na ważność zadania powierzonego nauczycielom szkół ludowych w celu moralnego ich zachęcenia i stręczenia im materyjalnej pomocy — Wysoki Sejm uchwali:

1. Tytułem nagrody dla nauczycieli szkół ludowych, odznaczających się gorliwością i osiągnięciami w szkole rezultatami, tudzież jako wsparcie dla nauczycieli pilnych, a szczególnie potrzebujących, bądź to w skutek zbyt szczupłego utrzymania, bądź w skutek osobiście ciężkich okoliczności, przeznaczają się na ten rok z funduszu krajowego sumę 35.000 złr.

2. Wydział krajowy upoważniony jest rozdzielić powyż wymienioną sumę pomiędzy poszczególne powiaty, mając na względzie liczbę szkół w każdym powiecie istniejących, i przypadające z rozdziału części wypłacić Wydziałom Rad powiatowych.

3. Wydziały Rad powiatowych powołane są, w miarę potrzeby i w duchu uchwałą sejmową wskazanym, użyć danych im funduszków, z użytych pieniędzy złożyć rachunek Wydziałowi krajowemu z końcem roku, a osobnem zprawozdaniem wskazać Radzie szkolnej krajowej, jacy nauczyciele i dla jakich powodów uzyskali udział w subwencji krajowej.“
który Izba stosownie do życzenia wnioskodawcy odseła z pominięciem zwykłych form i poprzedniego drukowania i rozdania, do komisji budżetowej.

Sekretarz Tarnowski odczytuje interpelację posła Kamińskiego i 15. posłów, treści:

1. Czy przeprowadzono poruczone Wydziałowi krajowemu na 65. posiedzeniu trzeciej sesji z dnia 12. kwietnia 1866. rokowania z wys. Rządem, prowincyałem OO. Bazyljanów w przedmiocie stałego uposażenia gimnazjum buczackiego, do ośmiu klas dopełnić się mającego, i jaki z tych rokowań okazał się rezultat.

2. Dlaczego Wydział krajowy nie przedłożył swego sprawozdania.

Posel Kraiński oświadcza, iż Wydział krajowy na jednym z najbliższych posiedzeń odpowie na tę interpelację.

Z porządku dziennego następuje dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji administracyjnej o projektach Wydziału krajowego: o organizacyi zarządu dróg krajowych, administracyi dróg publicznych nie eraryalnych i etatu służby przy drogach krajowych.

Książę Sapieha Adam wnosi:

1. Projekt organizacyi zarządu dróg krajowych i przepisów administracyi drogowej dla dróg publicznych, nie-eraryalnych *en bloc* prowizorycznie przyjąć.

2. Polecieć ją Wydziałowi krajowemu, aby do najbliższej kadencji Sejmu przygotował nowy projekt.

3. Etat osób i płac tylko przyjąć stale.

Posel Kowalski wnosi: „Wysoki Sejm uchwali: organizacye zarządu dróg krajowych i przepisy administracyi drogowej dla dróg publicznych nie-eraryalnych, uważa się jako in-strukcyę, której wydanie poleca się Wydziałowi krajowemu.“

Sprawozdawca przedstawia imieniem komisji zmiany, jakie w przedłożonym projekcie dodatkowo wniesie uchwaliła, mianowicie:

I. W §. 1. projektu zamiast słów „w wierszu czwartym przeto itd.“ umieścić „przeto co do istniejących obecnie dróg krajowych, które nie posiadają tych warunków, Wydział krajowy odpowiednie wnioski wygotuje do Sejmu (ust. drog. z 18 sierpnia 1866. Dz. ust. i rozp. kraj. z r. 1867. część VII).“

II. W §. 17. zamiast słowa „odpowiadają“ umieścić „obowiązać się muszą odpowiedzi.“

III. Po §. 27. jako §. 28.

„Jeżeli do wykonywania zarządu dróg krajowych nie Wydziały powiatowe delegowanemi zostały przez Wydział krajowy, lecz organa inne, organa te wchodzi w atrybucye Wydziałów powiatowych; w skutek czego §. 28. i następne §§. dostają cyfrę 29 itd.“

IV. W §. 32., teraz 33., po słowach „tyczące się“ umieścić „kontrolowania.“

Wniosek posła Kowalskiego upada.

Wniosek ks. Sapiehy przyjęty, po cofnięciu wyrazu „prowizorycznie“ ze strony wnioskodawcy, z poprawkami dodatkowo przez komisję wniesionemi.

Następuje rozprawa nad etatem osób i płac. Do §. 1. stawia poseł Golejewski poprawkę; §. 1. ma brzmieć: „Etat oddziału budowniczego przy Wydziale krajowym składać się będzie z nadinżyniera i jednego inżyniera, dwóch pomocników i dwóch rysowników w miarę potrzeby. Poprawka ta upada, a utrzymuje się §. 1. podług projektu komisji. §. 2. podług wniosku komisji przyjęty. Do §. 3. stawia poseł Pawlików poprawkę, umieścić po słowie wynagrodzeniem“ dodatek dochodzącem do maximum 2 złr. w. a. Poprawka ta upada — §. 3. podług projektu komisji przyjęty.

Do §. 4. drugiego ustępu stawia poseł Popiel poprawkę — ustęp ten ma brzmieć: „jeden inżynier, 20 nadzorców drogowych i 100 droźników. Poprawka Popiela upada, a utrzymuje się §. 4. projektu komisji.

Do §. 5. poseł Golejewski wnosi oddzielne głosowanie nad ostatnim ustępem tego paragrafu. Przy temże utrzymuje się cały §. 5 podług projektu komisji. §. 6. projektu komisji przyjęty, tudzież §. 7., który się składa tylko z pierwszego ustępu §. 7., umieszczonego w projekcie komisji.

Sprawozdawca prostuje myłkę druku, zaszła w rozdanem sprawozdaniu w ten sposób, że drugi ustęp §. 7. ma stanowić §. 8. i do niego należeć napis „III. ogólne postanowienie“; — dalej w przedostatnim wierszu §. 8. zamiast słów „nie są stale i bez“ ma być umieszczone słowo „nie nadsją.“

Na wniosek posła Hubickiego Izba uchwała trzecie czytanie, z uwolnieniem referenta od czytania, i przyjmuje w trzeciem czytaniu uchwalone w drugim czytaniu projektu organizacyi zarządu dróg krajowych, administracyi dróg publicznych nie eraryalnych, i etatu służby przy drogach krajowych.

Organizacya zarządu dróg krajowych.

§. 1.

Organa zarządu dróg krajowych.

Wydział krajowy prowadzi zarząd ekonomiczny i techniczny dróg krajowych (§. 24. ustawy drogowej z dnia 18. sierpnia 1866. Dz. Ust. i Roz. r. 1866. cz. VII.) za pomocą następujących organów:

- a) swego oddziału budowniczego,
- b) wydziałów powiatowych,
- c) inspektorów drogowych,
- d) inżynierów powiatowych,
- e) nadzorców drogowych,
- f) drożników.

§. 2.

a. Oddział budowniczy Wydziału krajowego.

Wydział krajowy używa swego oddziału budowniczego w sprawach drogowych do wszystkich czynności wymagających specjalnych technicznych wiadomości:

Do takich należą w szczególności:

- a) pomiary wszelkiego rodzaju,
- b) wypracowania, zbadania i poprawy planów budowniczych, obliczeń potrzeb materiałów (przedmiotów), kosztorysów itd.
- c) nadzór i fachowa kontrola nad wykonaniem budowy,
- d) sprawdzenie rachunków pod względem technicznym,
- e) odbiór wykonanych robót (kollaudacya) i zbadania aktu kollaudacyjnego,
- f) nadzór nad stanem istniejących budowli krajowych,
- g) utrzymanie ewidencji środków komunikacyjnych w kraju.

§. 3.

b. Wydziały powiatowe.

Wydział powiatowy wykonywa powierzony mu zarząd pewnej przestrzeni dróg krajowych (§. 27. ustępu 3. Ust. drog.) pod zwierzchnim kierunkiem Wydziału krajowego i w granicach aktem delegacyjnym oznaczonych.

Wydziałowi krajowemu służy także prawo mianowania do wykonywania powyższego zarządu organów innych.

§. 4.

Wydział powiatowy używa do zarządu dróg krajowych inżynierów, nadzorców drogowych i drożników.

§. 5.

c. Inspektorowie drogowi.

Wydział krajowy w celu zabezpieczenia kontroli publicznej nad drogami krajowymi, mianować będzie dla tychże dróg bezpłatnych inspektorów, a to po zasięgnięciu zdania wydziału powiatowego z pomiędzy obywateli zaufania godnych i w pobliżu drogi krajowej stale zamieszkałych.

§. 6.

Dla jednej i tej samej drogi krajowej może być stosownie do potrzeby dwóch lub więcej inspektorów.

§. 7.

d. Inżynierowie powiatowi.

Inżynierowi powiatowi mianowani przez Wydział krajowy, nadzorują drogi krajowe pod względem technicznym i administracyjnym w przydzielonych sobie powiatach i kierują onych budową. W wykonaniu nadzoru tego utrzymywać będą stałą kontrolę nad wszelkimi czynnościami poruczonemi przydzielonym sobie nadzorcom drogowym.

§. 8.

Każdemu inżynierowi powiatowemu przydzieloną będzie najmniej 20 milowa przestrzeń drogi krajowej, przyczem baczyć należy, aby w granicach jednego powiatu dwóm inżynierom czynności poruczane nie były. Miejsce zamieszkania inżyniera powiatowego oznaczy w każdym pojedynczym wypadku Wydział krajowy.

§. 9.

Inżynier powiatowy odnosi się we wszystkich sprawach administracyjnych i technicznych do Wydziału krajowego za pośrednictwem właściwego wydziału powiatowego.

W wypadkach zaś nadzwyczajnych, jako też zwłoki nie cierpiących, odnosi się bezpośrednio do Wydziału krajowego, o czym Wydział powiatowy równocześnie zawiadamia.

§. 10.

e. Nadzorcy drogowi.

Wydział krajowy przyjmować będzie na posady nadzorców drogowych, przy drogach krajowych przed innymi takie osoby, które się wykażą z fachowego technicznego wykształcenia.

§. 11.

Każdemu nadzorcy drogowemu porucza się pewna przestrzeń drogi krajowej, zależna od ogólnej długości drogi, od miejscowych stosunków, od konstrukcyi drogi i na niej znajdujących się przedmiotów, wreszcie od granic powiatu w którym mieć będzie siedzibę.

§. 12.

Każdy nadzorca drogowy winien mieszkać, o ile możliwości w środku przydzielonej mu przestrzeni i w pobliżu inspektora drogowego.

§. 13.

Nadzorca drogowy podlega bezpośrednio:

1. Wydziałowi powiatowemu,
2. inspektorowi drogowemu,
3. inżynierowi powiatowemu.

§. 14.

f. Droźnicy.

Droźnicy są to miesięcznie płatni robotnicy przy drogach krajowych, zatem wyłącznie ludzi zdolnych do pracy należy na droźników wybierać.

§. 15.

Wydział powiatowy przyjmuje droźników w wyznaczonej przez Wydział krajowy ilości, oraz oddala niezdatnych i nie wypełniających powinności lub przekraczających przepisy.

§. 16.

Droźnicy podlegają bezpośrednio nadzorcy drogowemu.

§. 17.

Wszelkie uboczne zatrudnienie mogące spowodować zaniedbanie służby, są droźnikom bez wyjątku zakazane.

§. 18.

Każdy droźnik przy drodze krajowej powinien być zaprzysiężony przed Wydziałem powiatowym.

§. 19.

Na przestrzeni jednomyłowej ustanowionym będzie jeden drożnik.

Wyjątki od tej reguły zachodzić mogą: z powodu sztucznej i kosztowniejszej budowy, większego ruchu na drogach krajowych i wydarzającego się częściej usuwania się ziemi, powodzi, również i ze względu na mniej frekwentowaną przestrzeń.

Przepisy administracyi drogowej dla dróg publicznych, nie-eraryalnych.

§. 1.

Ogólne postanowienia.

Gdy drogi krajowe z natury swojej służyć mają interesom całego kraju, tj. utrzymywać połączenie zamienitych miejsc między sobą, lub z głównymi komunikacyami (kolejami, rzekami, szosami), z sąsiednimi krajami koronnymi lub z zagranicą w interesie nie samego tylko miejscowego obrotu, przeto co do istniejących obecnie dróg, które nie posiadają tych warunków, Wydział krajowy wygotuje do Sejmu odpowiednie wnioski (ust. drog. z 18. sierpnia 1868).

§. 2.

O szerokości każdej budować się mającej drogi krajowej, i o sposobie jej założenia stanowi Wydział krajowy.

§. 3.

W razie udzielonego wsparcia z funduszu krajowego dla drogi powiatowej lub gminnej, Wydział krajowy może zastrzedz sobie wpływ na sposób budowania tej drogi, lub szczególnego na niej przedmiotu, i zażądać przedłożenia rachunków z uskuteczniionych robót.

§. 4.

Wydział krajowy pozwoli na ustanowienie myta na tych tylko drogach powiatowych lub gminnych, które służą do połączenia ważniejszych miejsc powiatu między sobą, lub z innymi ważnymi liniami komunikacyjnymi, jakoto: drogami eraryalnymi, krajowymi, kolejami żelaznymi itd., które istnieją w interesie ruchu handlowego, jednego lub więcej powiatów lub gmin, i które mieć będą wskazaną przez Wydział krajowy szerokość i wymagany przezeń sposób oszutrowania.

§. 5.

Wydział krajowy może udzielić zezwolenia, aby inżynierowie exponowani lub nadzorczy drogowi w sprawach dróg krajowych, użyć byli przez Wydziały powiatowe do czynności dróg powiatowych lub gminnych.

Co do ryczałtowego wynagrodzenia wydatków podróży i dyet, mają się Wydziały powiatowe porozumieć z wezwanym inżynierem lub nadzorcą drogowym. Jeżeli ugoda o ryczałtowe wynagrodzenie zawartą nie została, inżynierowie lub nadzorczy mają prawo żądania tylko dyet i zwrotu kosztów podróży w moc ustawy dla służby krajowej im przyznanych.

§. 6.

Wydziały powiatowe są obowiązane, z końcem grudnia każdego roku Wydziałowi krajowemu donieść za pomocą tabelarycznego wykazu, które części dróg powiatowych i w jakiej długości są budowane, jakie uchwały powzięto względem przedsiębrania budowy nowych dróg powiatowych i gminnych, jakich wydatków wymaga utrzymanie istniejących dróg powiatowych i jaki był dochód z myta, dla tego, aby Wydział krajowy był w mo-

żności ułożenia pewnej i dokładnej mapy dróg, i zebrania wszystkich ważnych dat statystycznych, utrzymania dróg powiatowych dotyczących, które przy rozprawach reprezentacji kraju w sprawach komunikacji publicznych są potrzebne, i na uchwały tejsze wpływ mieć mogą.

§. 7.

Oddział budowniczy.

Oddział budowniczy objawia zdanie swoje przed ostatecznym załatwieniem każdej sprawy, wymagającej technicznych fachowych wiadomości.

§. 8.

Wydział krajowy może urzędników oddziału budowniczego wysłać na komisye w sprawach należących do zakresu umiejętności technicznej, urzędnicy ci składają relacyę z dopełnionych komisyi.

§. 9.

Wydziały powiatowe.

Wydział krajowy może poruczyć w drodze delegacyi Wydziałowi powiatowemu, według myśli §. 27. trzeciej ustawy drogowej, przeprowadzenie czynności w celu wydzierżawienia myt drogowych, mostowych i przewozowych, tudzież przedsięwzięciom konserwacyjnych, dostawy materiałów i żwiru, niemniej nadzór czynności przedsiębiorców i dzierżawców i wykonywanie odbiorów (kolaudacye).

§. 10.

Roboty i dostawy bądź do budowy nowych, bądź do konserwacyi istniejących dróg krajowych, należy zwyczajnie przeprowadzać w drodze przedsięwzięciom za pomocą licytacyi lub ugód; zatem robót i dostaw pod własnym zarządem (regie), należy ile możności unikać. Roboty i dostawy powyższe, mogą tylko wtenczas pod własnym zarządem być wykonywane, jeżeli umowy z przedsiębiorcami do skutku nie przysły, lub jeżeli sam przedmiot robót nie da się poprzednio rozmierzyć lub obliczyć, wreszcie jeżeli roboty są pomniejszej natury, i koszt takowych ogólny w ciągu jednego roku i w jednym powiecie sumy 50 złr. w. a. nie przynosi.

§. 11.

Kto w publicznym, rządowym lub krajowym przedsięwzięciu kontraktu nie dotrzymał, przypuszczonym do litacyi być nie może.

§. 12.

Wydział powiatowy zarządzi obwieszczenie wszystkich licytacyi wcześniej i należycie tak w własnym, jak i w sąsiednich powiatach, zwłaszcza też w granicach wiejskich.

§. 13.

Licytacye należy przeprowadzić za pomocą pisemnych, w tajemnicy zachowanych ofert (deklaracyj), i zastępujących takowe protokolarnych oświadczeń gmin.

§. 14.

Każda oferta musi być opieczętowaną i znaczoną zewnątrz nazwiskiem lub firmą przedsiębiorcy, i ma zawierać imię i nazwisko, mieszkanie i zatrudnienie oferenta, tudzież ofiarowaną albo żądaną sumę, liczbami i literami wyraźnie wpisaną, następnie przy ofercie dołączyć należy 10% wadyum, albo urzędowe stwierdzenie, że takowe na ten cel złożone zostało w Wydziale powiatowym, które to wadyum w razie zatwierdzenia oferty, jako kaucya zatrzymane będzie. Nakoniec zawierać powinna oferta oświadczenie, że licytujący poddaje się wszystkim tak ogólnym jak i szczegółowym warunkom licytacyi.

§. 15.

Każda oferta na dostawę konserwacyjnego materiału do pokrycia dróg krajowych, albo na dostawę materiału kamiennego do budowy nowych lub do restauracji istniejących dróg, powinna także zawierać zobowiązanie się przedsiębiorcy, iż w razie wyłączenia poszczególnych przestrzeni drogi na rzecz gmin, których oferty co do tych przestrzeni przyjętymi zostaną, przedsiębiorca wykona dostawę na resztę przestrzeni po cenach przez siebie ofiarowanych.

§. 16.

Przy wydzierżawieniu dostawy kamienia i żwiru będą miały gminy o ile możliwości pierwszeństwo przed innymi przedsiębiorcami.

§. 17.

Gminy wolne są od składania kaucyj, wszelako członkowie gminy obowiązani są odpowiadać niepodzielnie za niedotrzymanie zobowiązań. Członkowie gminy, którzy imieniem tejże udział w pertraktacjach biorą, mają się wykazać pełnomocnictwem ustawami przepisaniem.

§. 18.

W oznaczonym dniu i godzinie otwiera komisja licytacyjna w obecności dwóch świadków i obecnych przedsiębiorców wszystkie oferty, i rezultat tychże zapisuje w licytacyjnym protokole.

§. 19.

Zatwierdzenie wyniku licytacji, zatwierdzenie kontraktu, tudzież asygnacja wypłat przedsiębiorcom, należy do Wydziału krajowego. Wydział krajowy przy zatwierdzeniu powodować się będzie tak względem na wysokość ofiarowanej ceny, jako i bezpieczeństwem jakie podaje osoba przedsiębiorcy.

§. 20.

Inżynierom i nadzorcóm drogowym zabrania się najsurowiej wszelkiej spółki i umowy z przedsiębiorcami drogowymi. Przepiętstwa podobnego rodzaju karane będą niezwłocznie wydalaniem ze służby.

§. 21.

Odbiór robót i dostaw uskutecznią komisja złożona z delegata Wydziału powiatowego, właściwego inspektora drogowego i inżyniera, albo nadzorca drogowego.

§. 22.

Na wypłatę należności za pomniejsze roboty przy drogach krajowych, Wydział krajowy asygnuje Wydziałowi powiatowemu zaliczkę w właściwej kasie podatkowej, a z otrzymanej zaliczki Wydział powiatowy winien będzie wyrachowywać się w sposób należyty.

§. 23.

Wydział powiatowy przedkłada Wydziałowi krajowemu :

a) z końcem grudnia każdego bieżącego roku :

1. Listę służbową w powiecie znajdujących się nadzorców drogowych. Listy służbowe sporządzone będą według wzoru, zawartego w ustanowie służby krajowej. Rubryki kwalifikacji wypełnione będą przez prezesa Rady powiatowej i dotyczącego inspektora drogowego.
2. Wykaz niższej służby drogowej w powiecie przy drogach krajowych.
3. Inwentarz sprzętów, rekwizytów, budynków, i gruntów, należących do drogi krajowej.

b) Z końcem czerwca i grudnia każdego roku :

4. Wykaz ilości i stanu drzew wysadzonych przy drogach krajowych.
5. Wykaz przeciętnych cen robocizny przy zgartywaniu śniegu z trzyletniego peryodu, celem wymierzania zaliczki na ten sam wydatek w następnej zimie.
6. Ceny robocizny i materiałów wraz z wyszczególnieniem, o ile takowe różnią się od siebie w pojedynczych miejscowościach, nad drogą krajową w powiecie położonych.
 - c) z końcem każdego kwartału:
7. Dziennik przychodu i rozchodu materiałów.
 - d) bezzwłocznie:
8. Relację w razie śmierci inżyniera lub dozorczy drogowego, przy równoczesnem uwiadomieniu kasy, z której płacę pobierał.

§. 24.

Wydział powiatowy wypełnia także następujące czynności:

1. Prowadzi dziennik dochodów i wydatków pieniężnych, i przedkłada go Wydziałowi krajowemu w pierwszych trzech dniach każdego miesiąca, za miesiąc upłyniony.
2. Koramizuje dziennik przychodu materiałów, jakoteż inwentarz sprzętów, rekwizytów, budynków i gruntów, należących do drogi krajowej.

Dziennik ten, jakoteż inwentarz prowadzą nadzorcy drogowi, i przedkładają takowe Wydziałowi powiatowemu kwartalnie, za pośrednictwem inżyniera powiatowego, który je w porozumieniu z właściwym inspektorem drogowym stwierdza, i potrzebnymi uwagami zaopatruje.

§. 25.

Wydział powiatowy ma się starać, ażeby przy drogach krajowych i powiatowych rzędy drzew sadzonymi były.

§. 26.

Przepisy względem sadzenia drzew przy drogach krajowych i powiatowych, a mianowicie rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 1. lipca 1856. l. 21056, są i nadal obowiązujące.

§. 27.

Służba drogowa będzie mieć w swojej pieczy drzewa te i chronić je od uszkodzeń, a gdyby takowe zaszły, przestępców odda dotyczącej władzy do ukarania.

§. 28.

Jeżeli do wykonywania zarządu dróg krajowych nie Wydziały powiatowe delegowanymi zostały przez Wydział krajowy, lecz organa inne, organa te wchodzi w atrybucye Wydziałów powiatowych.

§. 29.

Inspektor drogowy nadzoruje czynności urzędników i służby drogowej, i podaje spostrzeżenia swoje do wiadomości Wydziału powiatowego.

§. 30.

Inspektor drogowy czuwa nad tem, ażeby droga krajowa w dobrym stanie się znajdowała, i składa sprawozdanie swoje o stanie drogi z końcem każdego roku Wydziałowi powiatowemu, lub gdyby tego uznał potrzebę, bezpośrednio Wydziałowi krajowemu.

§. 31.

Żaden niestały wydatek bądź w pieniądzech, bądź materiałach, nie może być zrobiony bez zawiadomienia inspektora drogowego; dlatego mają być wszystkie raporta nad-

Inspektorowie drogowi.

zorców drogowych, dotyczące powyższych wydatków, przez inspektora sprawdzone tak co do potrzeby, jak co do wysokości wydatku.

§ 32.

Inspektor drogowy powinien być obecnym przy każdym odbiorze robót i dostaw, przez przedsiębiorców wykonanych, a przy podpisywaniu aktu kolaudacyjnego może poczynić uwagi, które za stosowne uzna.

§ 33.

Inspektor drogowy wykonywa polecenia Wydziału powiatowego, dotyczące się kontrolowania administracji dróg krajowych.

§ 34.

Jeżeliby inspektor drogowy nie wypełniał swoich obowiązków, przez kraj nań włożonych, Wydział krajowy zamianuje na jego miejsce innego inspektora drogowego.

§ 35.

Inżynierowie powiatowi.

Inżynier powiatowy jest obowiązany najmniej raz na miesiąc objechać powierzone mu w zarząd drogi krajowe, stan tychże dokładnie zbadać, raporta nadzorca drogowego sprawdzić, i z objazdu zdać sprawę właściwemu Wydziałowi powiatowemu.

§ 36.

Inżynier powiatowy przedkłada Wydziałowi krajowemu :

1. Sumaryczny preliminarz wydatków na powierzone mu drogi krajowe, najdalej do 15. listopada każdego roku na rok następny.
2. Kosztorysy robót konserwacyjnych na rok bieżący, sporządzone na podstawie preliminarza zezwolonego.
3. Kwartalny wykaz stanu dostawy materiałów konserwacyjnych i prowadzonych robót konserwacyjnych.
4. W razie uszkodzenia dróg przez wypadki elementarne sporządza inżynier kosztorys naprawy, który Wydziałowi krajowemu najdalej do 8 dni przedłożyć powinien.

§ 37.

Inżynier powiatowy prowadzi dziennik swoich czynności i dyspozycji wydanych, i przedkłada go kwartalnie Wydziałowi krajowemu do przejrzania.

§ 38.

Wszystkie sprawozdania, wykazy i dzienniki inżyniera powiatowego dla Wydziału krajowego przeznaczone, mają temuż być przedkładane za pośrednictwem Wydziału powiatowego.

§ 39.

Nadzorca drogowi.

Nadzorca drogowy jest obowiązany wszystkie sprzęty, naczynia i inne rekwizyta drogowe, należące do jego przestrzeni, bezpłatnie u siebie przechowywać, i jest za utratę każdej z powyżej wymienionych rzeczy odpowiedzialny.

§ 40.

Wszystkie raporta w sprawach dróg krajowych, składa nadzorca drogowy Wydziałowi powiatowemu zwyczajnie za pośrednictwem inżyniera powiatowego, w wypadkach tylko nagłych w nieobecności inżyniera, bezpośrednio Wydziałowi powiatowemu.

§. 41.

Każdy nadzorca drogowy będzie utrzymywał dla przydzielonej sobie przestrzeni księgi dochodów i wydatków tak pieniędzy, jak i materiałów, jakoteż inwentarz rekwizytów.

§. 42.

Do wypłacenia należności robotnikom, otrzymuje nadzorca drogowy od Wydziału powiatowego zaliczki odpowiednie, z których miesięcznie ma składać rachunki dokumentami stwierdzone.

§. 43.

Wszystkie wykazy wydatków pieniężnych i materiałów, muszą być właściwym inspektorem drogowym do stwierdzenia podane.

§. 44.

Nadzorca drogowy dozoruje przydzielonych sobie droźników, czuwa nad tem, aby swoją powinność wypełniali i dokłada starania, aby się obeznali z instrukcją służbową i przepisami policyi drogowej.

§. 45.

Nadzorca drogowy wymierza kary na droźników zaniedbujących swe powinności, lub przekraczających przepisy.

Karami takimi mogą być:

1. Napomnienie,
2. odciągnięcie płacy dwudniowej.

O nałożonej karze na droźnika złoży nadzorca drogowy sprawozdanie Wydziałowi powiatowemu, któremu w przypadku odwołania się, służy prawo ostatecznego w tej mierze orzeczenia.

§. 46.

Nadzorca drogowy jest obowiązany zwiedzić przynajmniej cztery razy na miesiąc całą mu przydzieloną przestrzeń.

§. 46.

Nadzorca drogowy dogląda przedsiębiorców w ich czynnościach, i składa raport w tej mierze Wydziałowi powiatowemu za pośrednictwem inżyniera powiatowego.

§. 48.

Obowiązkiem droźnika jest uskutecznić wszystkie pomniejsze naprawy na całej powierzzonej mu przestrzeni drogi, obchodzić ją i doglądać ciągle, wyjąwszy wtedy, kiedy robota wymagać będzie jego stałej obecności w jednym punkcie drogi. W ogóle powinien droźnik zawsze znajdować się na swej przestrzeni.

§. 49.

Droźnicy wykraczający nieposłuszeństwem albo pijaństwem, lub innymi nałogami i tacy, którzy obowiązków swoich nie wypełniają, jeżeli kary §. 45. wymienione, okażą się bezskutecznymi, zostaną ze służby wydalen.

§. 50.

Przy robotach na rachunek własnego zarządu wykonywanych, droźnicy nadzorują robotników.

Droźnicy.

§. 51.

Dalsze postanowienia o poszczególnych pracach, mianowicie technicznych, Wydział krajowy wyda w osobnych instrukcyach dla inżynierów, nadzorców drogowych i droźników.

**Etat osób i płac oddziału budowniczego przy Wydziale krajowym,
jakoteż służby na drogach krajowych.**

I Oddział budowlany.

§. 1.

Etat oddziału budowniczego przy Wydziale krajowym składać się będzie z jednego nadinżyniera, dwóch inżynierów, dwóch pomocników i z rysowników w miarę potrzeby.

§. 2.

Płace roczną pobierać będzie:

1 nadinżynier	3000 złr.
1 inżynier	1800 „
z podwyższeniem po 10 latach służby do	2000 „
1 inżynier	1600 „
z podwyższeniem po 10 latach służby do	1800 „
2 pomocników po	600 „

§. 3.

Liczbę przybrać się mających rysowników za dziennem wynagrodzeniem oznaczy Wydział krajowy.

§. 4.

Służbę przy drogach krajowych wypełniać będzie:

6 inżynierów powiatowych, 20 nadzorców drogowych i 200 droźników.

II. Służba dróg krajowych.

§. 5.

Płace inżynierów powiatowych są następujące;

1 inżynier w Krakowie	1300 złr.
2 inżynierów po	1100 „
3 „ „	1000 „

Oprócz tego otrzymuje każdy inżynier powiatowy ryczałtowo na objazdy kwotę 350 „

§. 6.

Płace nadzorców drogowych są następujące:

10 nadzorców drogowych klasy I. po	500 złr.
10 nadzorców drogowych klasy II. po	400 „

Oprócz tego otrzymuje każdy nadzorca drogowy na konia kwotę ryczałtową 80 złr. do 120 złr. wal. austr. stosownie do miejscowości.

§. 7.

Każdy droźnik pobiera rocznie 120 złr. wal. austr.

§. 8.

Nadinżynier i inżynierowie przy oddziale budowniczym Wydziału krajowego są urzędnikami stałymi, z wszystkimi, tymże według ustawy służby krajowej przysługującymi prawami, posady zaś pomocników, rysowników, inżynierów powiatowych i służby dróg krajowych nie są stałe i bez prawa do emerytury.

III. Ogólne postanowienie.

Umieszczone na dalszym porządku dziennym sprawozdanie Wydziału krajowego o petycji Wydziału powiatowego podhajeckiego, o uznanie drogi z Podhajec do Halicza za krajową — tudzież o petyciach Wydziałów powiatowych: chrzanowskiego, horodeńskiego, tarnowskiego, brzeżańskiego, dąhrowskiego, rzeszowskiego, tarnobrzéskiego, i kolbuszowskiego, o wybudowanie dróg krajowych wrocławsko-tarnowsko-szczucińskiej, brzeżańsko-chodorowskiej, łopuszno-demianowskiej, huczacko-kołomyjskiej, głógów-nadbrzeskiej, rzeszowsko-chwałowickiej, rzeszowsko-tarnobrzéskiej, kopczyńce-grzymałowskiej, i o uznanie powiatowej drogi z Krosna do Rzeszowa za drogę krajową—odseła Izba na wniosek posła Hubickiego do komisji administracyjnej.

Następuje sprawozdanie komisji ustanowionej dla sprawy dzielności gruntów.

Sprawozdawca większości poseł Kabat, czyta sprawozdanie — po nim zabiera głos poseł Skrzyński, sprawozdawca mniejszości.

Zamknięcie posiedzenia o godzinie 2 minut 40.

Przyszłe posiedzenie jutro o 10. — Porządek dzienny:

1. Dalszy ciąg rozpraw nad wnioskami o dzielności gruntów.
2. Wybór zastępcy członka Wydziału krajowego z kuryi miejskiej.
3. Pierwsze czytanie wniosku posła ks. Pawlikowa o rewizyi ustawy o języku wykładowym w szkołach.
4. Pierwsze czytanie wniosku posła Minkowicza na zniesienie ustawy o funduszu zapasowym kościelnym.

Leon Książę Sapicha

Sekretarz:
Pfeiffer.

Sekretarz:
St. Tarnowski.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 15. września 1868.

197. Izba handlowo - przemysłowa lwowska, przez p. hr. Miera, o zaliczkę 10.000 zł. na urządzenie we Lwowie wystawy przemysłowej
198. Rada gminna w Borysławiu przez p. Pfeiffra, użala się na zaprowadzony tam wyjątkowy stan, ścieśniający zakres działania gminy.
199. Wydział powiatowy w Bochni przez p. Hoszarda, o ustanowienie roгатki do pobierania myta na drodze z Bochni do Ujścia solnego.
200. Wydział powiatowy w Czortkowie, przez p. Podlewskiego, z wnioskiem o wymaganej kwalifikacji od pisarza gminnego.
201. Wydział powiatowy w Bohorodczanach, przez p. Jabłonowskiego o autonomię krajową w sprawach szkolnych.
202. Tenże Wydział pow. przez p. Jabłonowskiego, o potrzebie, ażeby członek Rady powiatowej, zastępował nicobecnego prezesa i jego zastępcę na posiedzeniach wydziałowych.
203. Tenże Wydział przez p. Jabłonowskiego, o potrzebie zmiany §. 96. ustawy gminnej.
204. Tenże Wydział przez p. Jabłonowskiego, o wypłacanie nauczycielom szkół ludowych ich płacy przez kasy Rad powiatowych.
205. Tenże Wydział przez p. Jabłonowskiego, aby w czynnościach zakresu własnego działania, apelacje i rekursa stron wyłącznie do organów autonomicznych zwracano.
206. Tenże Wydział przez p. Jabłonowskiego, wnosi, ażeby kary pieniężne, nałożone na członków zwierzchności gminnej, wpływały do kas Rad powiatowych.
207. Wydział krajowy odstępuje prośbę Jędrzeja Gorczaka, naczelnika gminy Kisielów i Cieszanin, o zapomogę z powodu zniszczonego całego majątku jego przez pożar.
208. Rada gminy włościańskiej Lackie, przez posła Zborowskiego, przedstawia nielegalne podzielenie się mieszkańców tamtejszych na trzy gminy.
209. Gmina Pezany przez p. Szuszkiewicza, użala się na zmuszenie jej do opłaty na fundusz zapasowy parafialny za r. 1867.
210. Wydział filii towarzystwa pedagogicznego w Nowym Sączu przez posła Koczyńskiego o utworzenie funduszu emerytalnego dla nauczycieli szkół ludowych.
211. Tenże Wydział przez p. Koczyńskiego, o podwyższenie płacy dla nauczycieli szkół gymnazyalnych.
212. Rada powiatowa w Nowym Sączu, przez posła Koczyńskiego, udziela spostrzeżenia swoje, odnoszące się do zastosowania niektórych ustaw krajowych.
213. Rada powiatowa w Rudkach przez posła Grossa, o zmianę w niektórych ustawach krajowych.
214. Rada powiatowa w Nowym Sączu przez posła Koczyńskiego, o zniesienie taxy spadkowej.
215. Taż Rada przez posła Koczyńskiego, o przeprowadzenie rewizji szacunku katastralnego, według podstawy stanu faktycznego gospodarstwa.

216. Taż Rada przez posła Koczyńskiego o zmianę ustawy o funduszu zapasowym parafialnym.

217. Taż Rada powiat. przez p. Koczyńskiego, o składaniu kar pieniężnych na członków zwierzchności gminnych nałożonych, do kas Rad powiatowych.

218. Taż Rada powiatowa przez p. Koczyńskiego, o zmianę §§. 5., 11. i 12. ustawy drog.

219. Taż Rada przez p. Koczyńskiego, o uwolnienie kraju od opłaty dodatku do podatku na rok 1868, przez Radę Państwa uchwalonego.

220. Taż Rada powiatowa przez p. Koczyńskiego, o autonomię dla Rady szkolnej krajowej, i szkół tudzież o fundusz do wspierania gorliwych nauczycieli szkół ludowych.

221. Pogorzelscy z Jezierny przez posła Bodnara, o zapomogę.

222. Suchorzelski Ignacy z Mielca przez posła Jana hr. Tarnowskiego, użala się na postępowanie starosty powiatowego w Mielcu w sprawie obszaru dworskiego

223. Rada powiatowa w Jaworowie przez posła Skrzyńskiego, o wyjednanie dla Wydziałów powiatowych władzy egzekutywnej i przeznaczenie wszelkich spraw własnego zakresu działania do kompetencji reprezentacji powiatowej.

224. Gmina Moszczanica, przez posła Wolnego, o zmianę §. 12. ustawy drogowej.
